

ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobkyně: **L. D.**, zastoupené Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7, Moravská Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 6. 2010, č. j. OAM-218/ZA-14-ZA09-2010, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 3. 12. 2010, č. j. 56 Az 84/2010 – 36,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 12. 2010, č. j. 56 Az 84/2010 – 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

## Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalovaný jako stěžovatel domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Brně, jímž bylo zrušeno jeho výše uvedené rozhodnutí a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Tímto rozhodnutím stěžovatel zamítl žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), protože dotyčná neuvedla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování podle § 12 zákona o azylu, nebo že jí hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona.

Krajský soud žalobě vyhověl a rozhodnutí stěžovatele zrušil, neboť dospěl k závěru, že v dané věci bylo rozhodnuto na základě nedostatečných skutkových zjištění. Povinností

stěžovatele bylo zabývat se podrobně všemi skutečnostmi, které žalobkyně uvedla v žádosti o mezinárodní ochranu a během pohovoru, zejména posoudit její obavy z jednání věřitelů. V této souvislosti soud připomněl, že podle judikatury NSS mohou být původci pronásledování i vážné újmy rovněž soukromé osoby, aniž by ovšem uvedl, že tomu tak bylo i v tomto konkrétním případě. Považoval-li stěžovatel vyjádření žalobkyně za příliš obecné, bylo jeho povinností klást dotyčné při pohovoru další otázky za účelem objasnění zejména toho, jak se k ní její věřitelé chovali před emigrací a čeho se konkrétně obává po případném návratu na Ukrajinu. Stěžovatel se podle krajského soudu dopustil pochybení i tehdy, pokud žalobkyni vytknul, že se v dané situaci neobrátila na příslušné státní orgány své vlasti, přičemž si ale neobstaral informace o tom, zda se jmenovaná mohla touto cestou pomoci skutečně dovolat; konstatování, že je dostupnost vnitrostátní ochrany na Ukrajině obecně známou skutečností, považoval soud za nedostatečné. Na podporu své argumentace soud odkázal na svůj dřívější rozsudek vydaný v obdobné věci, vedené pod sp. zn. 56 Az 145/2008.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti výslovně uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Je přesvědčen, že postupoval správně, pokud vyhodnotil žádost žalobkyně jako zjevně nedůvodnou. Existence důvodů pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany byla zkoumána v rozsahu odpovídajícím obsahu výpovědi žalobkyně; takový postup je plně v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu a odpovídá rovněž povaze tzv. zkráceného řízení o mezinárodní ochraně podle § 16 zákona o azylu. Povinností stěžovatele nebylo posuzovat situaci na Ukrajině nad rámec tvrzení uvedených v žádosti. Žalobkyně uvedla, že má obavy z věřitelů, kteří po ní budou po návratu do vlasti požadovat vrácení dlužné částky. Stěžovatel podotýká, že podle judikatury NSS mohou být soukromé osoby původci pronásledování pouze za podmínky, že příslušné orgány státu, na jehož území tyto osoby působí, nejsou schopny poskytnout tamním obyvatelům před jejich aktivitami dostatečnou ochranu. Žalobkyně v daném případě neuvedla žádné konkrétní skutečnosti svědčící o tom, že by ji ukrajinské orgány nebyly schopny ochránit před případným nezákonným jednáním věřitelů, nebo že by jí měla být požadovaná pomoc odepřena. Sama skutečnost, že budou po žalobkyni její věřitelé po jejím návratu do vlasti požadovat splacení dluhu, nemůže být bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany.

Stěžovatel navrhuje napadený rozsudek krajského soudu zrušit a vrátit věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně nevyužila svého práva vyjádřit se k podané kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s., pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). V daném případě je kasační stížnost přípustná.

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu

tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Vymezením institutu nepřijatelnosti se soud již podrobně zabýval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publ. pod. č. 933/2006 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná také na www.nssoud.cz). Z rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 – 59, pak vyplývá, že kasační stížnost může být přijatelná i v případě, že je podána žalovaným Ministerstvem vnitra z důvodu zásadního pochybení krajského soudu, které spočívá v tom, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva, případně že nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu. Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě stěžovatel namítá právě taková pochybení krajského soudu, která nelze ve fázi posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit, přijal zdejší soud kasační stížnost k věcnému projednání.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel klíčovou stížní námitku podřadil pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., takže namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, kterou spatřuje v nedostatku jeho důvodů. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je dána typicky v situacích, kdy soud opírá rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, nebo pokud opomene vypořádat argumenty uplatněné účastníkem řízení, či v některých dalších obdobných případech (srov. např. rozsudky zdejšího soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, ze dne 23. 12. 2005, č. j. 4 As 13/2004 – 55, a ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 – 44). Stěžovatel však v kasační stížnosti žádné konkrétní pochybení uvedeného charakteru nenamítá, ale brojí naopak proti závěru krajského soudu, že ve správním řízení dostatečně neobjasnil skutečný stav dané věci a jeho rozhodnutí proto bylo nutné zrušit podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel tak ve skutečnosti poukazuje na nezákonnost napadeného rozsudku v důsledku nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud se k otázce objasnění skutečného stavu věci v azylovém řízení již vyjádřil v řadě svých rozhodnutí. Podle konstantní judikatury zdejšího soudu musí žadatel o mezinárodní ochranu vedle uvedení všech skutečností, z nichž dovozuje, že mu svědčí některý z důvodů pro její udělení (srov. např. rozsudek ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 – 63), rovněž unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby (srov. např. rozsudky ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 – 58, ze dne 29. 5. 2009, č. j. 4 Azs 83/2008 – 69, nebo ze dne 22. 7. 2010, č. j. 2 Azs 21/2010 - 92). Povinností Ministerstva vnitra je naproti tomu umožnit žadateli svá tvrzení uplatnit. K tomu lze odkázat zejména na rozsudek NSS ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Azs 26/2003 – 57, podle kterého musí správní orgán umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestřít důvody, pro které je azyl obvykle poskytován. Obdobně uvedl zdejší soud v rozsudku ze dne 28. 7. 2009, čj. 5 Azs 40/2009 – 74, že je povinností správního orgánu vést řízení s žadatelem o mezinárodní ochranu takovým způsobem, aby mu bylo umožněno předložit v úplnosti důvody své žádosti. Teprve na základě skutečností uvedených žadatelem může Ministerstvo vnitra přistoupit k podrobnému posouzení relevantních okolností jeho věci a zkoumat, zda je v jeho případě naplněn některý z důvodů pro udělení azylu podle § 12

zákona o azylu nebo doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona. Lze tedy v obecné rovině souhlasit s názorem stěžovatele, že rozsah dokazování ve správním řízení je ve věcech azylových dán obsahem podané žádosti, jenž byl ostatně vysloven zdejším soudem již v rozsudku ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Azs 60/2003 – 50.

V nyní projednávané věci je ze správního spisu patrné, že žalobkyně v žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 9. 6. 2010 a ve vlastnoručně psaném prohlášení uvedla, že jediným důvodem jejího odchodu z vlasti byla snaha o zlepšení ekonomické situace, respektive potřeba získat finanční prostředky na úhradu dluhu. Uvedla rovněž, že se v současné době obává toho, jakým způsobem budou vůči ní postupovat její věřitelé po jejím případném návratu na Ukrajinu. Stěžovatel s žalobkyní vedl dne 15. 6. 2010 pohovor, během kterého jmenovaná potvrdila, že do České republiky přicestovala s cílem vydělat peníze, které dlužila svým známým na Ukrajině. Žádné potíže se státními orgány a ostatně ani se soukromými osobami ve vlasti před emigrací neměla; Ukrajinu opustila pouze z ekonomických důvodů. K dotazu stěžovatele, proč žádá o mezinárodní ochranu, výslovně uvedla: „*Když se vrátím, budou moji věřitelé chtít vrátit peníze a nevím, co od nich mohu čekat*.“ Stěžovatel proto dotyčné kladl další otázky ohledně možnosti obrátit se na ukrajinské státní orgány v případě, že by jí bylo skutečně vyhrožováno, a ohledně toho, co by se podle jejího mínění stalo po jejím návratu do vlasti. Žalobkyně vyloučila možnost obrátit se s žádostí o pomoc na ukrajinskou policii, což odůvodnila tím, že v důsledku vysoké míry korupce v zemi lze předpokládat, že by bez poskytnutí úplatku zůstala policie nečinná. Na přímý dotaz stěžovatele, zda měla ve vlasti sama takovou zkušenost, uvedla, že nikoliv. Při pohovoru dále vyšlo najevo, že má dotyčná od svých rodičů, kteří na Ukrajině žijí, zprávy o tom, že se věřitelé opakovaně ptají, kdy lze předpokládat její návrat. Závěrem pak uvedla, že neví, co by následovalo, pokud by se musela do vlasti vrátit. Žádné další skutečnosti nesdělila. Podle názoru zdejšího soudu je nepochybné, že stěžovatel dostál své povinnosti umožnit žalobkyni uvést všechny důvody a všechny podstatné skutečnosti její věci.

Krajský soud však zaujal názor, že s ohledem na konkrétní skutečnosti, které žalobkyně uvedla při pohovoru, nelze vyloučit, že by jí ve vlasti mohlo hrozit nebezpečí dosahující intenzity vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Stěžovatel se měl podle názoru soudu případem žalobkyně zabývat podrobněji a obstarat si informace o situaci v zemi jejího původu, a to zejména k otázce, zda by se dotyčná mohla v případě vyhrožování ze strany věřitelů obrátit na ukrajinské státní orgány. Nejvyšší správní soud je naopak názoru, že tvrzení žalobkyně byla jen velmi obecná; jmenovaná uvedla, že má z věřitelů obavy, které však zjevně pramenily pouze z toho, že pravděpodobně nebude schopna splatit svůj dluh, a nezakládaly se na žádné konkrétní negativní zkušenosti s těmito osobami. Žalobkyně ostatně ani nespecifikovala, čeho konkrétně se z jejich strany obává, ačkoliv stěžovatel své otázky formuloval tak, aby co nejpřesněji objasnil důvody její žádosti. Není proto jasné, jaké další poznatky o případných problémech žalobkyně s věřiteli by měl stěžovatel zjišťovat, a ostatně ani to, jakým způsobem by tak měl učinit, pokud mu sama žalobkyně nebyla schopna nic dalšího sdělit.

Stěžovatel za dané situace mohl vycházet toliko ze zjištění, že se žalobkyně obává jednání soukromých osob, které by však nepochybně nebylo motivováno žádným z azylově relevantních důvodů, nýbrž její neschopností splácet dluh. Z konstantní

judikatury zdejšího soudu, zejména z rozsudků ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS, nebo ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, publ. pod č. 1806/2009 Sb. NSS, vyplývá, že jakkoliv mohou být soukromé osoby původci pronásledování i vážné újmy, postižená osoba se musí v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. V nyní projednávané věci žalobkyně vyloučila, že by mohla této možnosti využít. Uvedené tvrzení však bylo v rozporu s obecně známou skutečností, že na Ukrajině existuje právní systém poskytující obětem kriminální činnosti právní prostředky, jejichž prostřednictvím se lze vůči takovému jednání u příslušných státních orgánů bránit. Žalobkyně neuvedla žádný konkrétní důvod, který by uvedený závěr vyvracel, a jenž by svědčil naopak o tom, že jí ukrajinské státní orgány nebudou schopny či ochotny v případě potřeby požadovanou pomoc poskytnout, s výjimkou výše zmíněných spekulativních úvah o nezbytnosti poskytnutí úplatku. Za této situace tedy nebylo nutné, aby si stěžovatel k dané otázce obstaral podrobné informace.

Krajský soud své argumenty podpořil odkazem na rozsudek ze dne 28. 1. 2010, č. j. 56 Az 145/2008 – 62, jímž bylo vyhověno žalobě ukrajinského žadatele o azyl, jenž svou žádost odůvodnil obavou z ukrajinské mafie. Uvedený rozsudek krajského soudu napadlo Ministerstvo vnitra kasační stížností, která byla rozsudkem zdejšího soudu ze dne 17. 6. 2010, č. j. 2 Azs 20/2010 – 85, zamítnuta. V tomto případě se však jednalo o situaci značně odlišnou od nyní projednávané věci; důvodem zrušení rozhodnutí žalovaného nebylo nedostatečné objasnění skutkového stavu, jako tomu bylo v nyní projednávané věci, nýbrž jeho nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, neboť se v něm žalovaný některými tvrzeními žadatele vůbec nezabýval. Nad to se jednalo o věc odlišnou i skutkově, neboť žadatel výslovně uvedl, že byl již před odchodem z vlasti nucen čelit konkrétním výhružkám mafie, že pokud nezaplatí požadované peníze, budou zavražděni příslušníci jeho rodiny. V nyní projednávané věci se žalobkyně pouze domnívala, že by jí mohlo ze strany věřitelů hrozit jisté nebezpečí, které však blíže nespecifikovala; z jejích vyjádření navíc vyplynulo, že jejími věřiteli byli její známí a nikoliv mafie.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že stěžovatel postupoval správně, pokud žádost žalobkyně zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu.

Na základě všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V tomto dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným (§ 110 odst. 3 s. ř. s).

V novém rozhodnutí o věci krajský soud rozhodne znovu i o náhradě nákladů řízení včetně nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.,

**P o u č e n í :** Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. května 2011

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu